УДК 725.4.025.4

В. П. Ковальський
В. А. Слободянюк

АРХІТЕКТУРНА РЕВІТАЛІЗАЦІЯ ПРОМИСЛОВИХ БУДІВЕЛЬ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У роботі досліджено особливості архітектурної ревіталізації покинутих промислових будівель в умовах сучасного міста. Розглянуто принципи адаптації індустріальних споруд під громадські, культурні та ділові об'єкти зі збереженням їхньої історичної автентичності. Ревіталізація сприяє сталому розвитку територій та збереженню архітектурної спадщини.

Ключові слова: архітектурна ревітазація, промислові будівлі, архітектура спадщина, автентичність, сталий розвиток, адаптація.

Abstract

This paper examines the characteristics of architectural revitalization of abandoned industrial buildings in a modern urban setting. It explores the principles of adapting industrial structures for use as public, cultural, and business facilities while preserving their historical authenticity. Revitalization contributes to the sustainable development of areas and the preservation of architectural heritage.

Keywords: architectural revitalization, industrial buildings, architectural heritage, authenticity, sustainable development, adaptation.

Вступ

Через процес деіндустріалізації після переходу до постіндустріальної економіки в структурі міст залишилось багато закинутих промислових будівель. Ці депресивні території часто перетворюються на занедбані зони, що порушують цілісність міського середовища та створюють екологічні, соціальні проблеми. Знесення таких об'єктів є ресурсозатратним і призводить до втрати історико-архітектурної спадщини. Тоді найефективнішим рішенням виступає архітектурна ревіталізація — термін, який використовується для позначення процесу відтворення, пожвавлення і відновлення міського простору. Процес ревіталізації дозволяє реконструювати промислові будівлі і споруди, при цьому змінивши саме призначення цих споруд. Так, колишні заводи і фабрики стають офісними центрами, житловими приміщеннями і навіть культурними центрами. Такий підхід не лише зберігає автентичний вигляд забудови, а й дає можливість для економічного та соціального розвитку сучасних міст [1].

Основна частина

Для початку визначаємо термін ревіталізації в архітектурі. Це відновлення занедбаних переважно старих промислових споруд та просторів, але не в плані відродження виробництва, а здебільшого шляхом їхньої реорганізації на технологічні культурні та туристичні об'єкти [2].

Ревіталізіцію можна розділити на декілька прийомів, що можуть працювати по одному або поєднуватись між собою.

Одним із них є адаптивна рефункціоналізація, яка передбачає зміну функціонального призначення існуючою будівлі із частковим збереженням її об'ємно-просторових характеристик. Поряд із цим застосовується селективна трансформація, що базується на індивідуальному підході до забудови з урахуванням її стану та потенціалу.

Також важливим напрямом є поліфункціоналізація територій, вона забезпечує формування змішаного середовища з поєднанням житлових, громадських, комерційних та виробничих функцій, підвищуючи ефективність використання територій та їх економічну привабливість. Цей підхід відповідає сучасним тенденціям розвитку компактного міста.

Необхідною складовою ревіталізації є екологічна санація та рекультивація, що включає очищення ґрунтів, зменшення техногенного навантаження та формування зеленої інфраструктури як основи для подальшого розвитку територій. Важливою є реінтеграція промислових територій у міську структуру [3-5].

Окрему увагу під час ревіталізації приділяють збереженню автентичних фасадів промислових будівель. Це дозволяє підтримати візуальну цілісність вулиць міста та сформувати гармонійний силует. Крім естетичної функції, збереження історичного вигляду індустріальних споруд відіграє важливу роль у підтримці колективної пам'яті громади передачу та ідентичності наступним поколінням [5-7].

Прикладом успішної ревіталізації у місті Вінниця приймаємо колишній завод «Кристал» на техно-парк. Будівля заводу що була зведена на початку 70-х минулого століття, була занедбана на початку цього століття через нестачу сировини. Проте у 2019 році Вінницька влада вирішила провести ревіталізацію цієї споруди і 2025 році новий інноваційний парк «Кристал» відкрив свої двері. Наразі він має простори для бізнесу, науки і освіти що об’єднанні для спільного майбутнього.

Ще одним прикладом ревіталізіції, але із частковою реконструкцією є ресторан «NEON» [8]. У підвальному приміщенні на центральній вулиці міста Вінниця у 90-тих роках розміщувались потужності пекарня. Після її закриття приміщення більше не експлуатувалось, не зважаючи на перевагу стосовно місця розміщення, підведені комунікації а також належний стан несучих конструкцій будівлі. Будівля мала не належний стан, тому було проведено невелику реконструкцію, ремонт та планування внутрішнього простору об’єкту. Ревіталізація була успішна, на сьогодні заклад повністю функціонує.

Висновки

Отже, архітектурна ревіталізація є одним із ефективних інструментів для вирішення проблеми занедбаних промислових територій у сучасних містах. Застосування різних прийомів — від адаптивної рефункціоналізації до екологічної санації — дозволяє нам зберегти історико-архітектурну спадщину, а також інтегрувати колишні індустріальні об'єкти в активне міське середовище. Наведені приклади успішних проєктів у Вінниці демонструють, що оновлення промислових споруд під інноваційні, освітні, культурні чи комерційні простори створює нові простори ня та сприяє сталому економічному і соціальному розвитку громади.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Куртак А.І. Ковальський В.П. Ревіталізація заводу тракторних агрегатів URL: https://ir.lib.vntu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/eafff81f-3a01-4e83-94d1-d46bece03f0f/content

2. Абрамович В. С. Дослідження актуальності ревіталізації в Україні [Текст] / В. С. Абрамович, наук. кер. В. П. Ковальський // Матеріали XIII Всеукраїнської студентської науково-технічної конференції «Сталий розвиток міст» (85-ї студентської науково-технічної конференції ХНУМГ ім. О. М. Бекетова). – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2020. – Ч. 1. – С. 348-349. URI http://ir.lib.vntu.edu.ua/handle/123456789/30264

3. Мерилова І.О., Макушина Я.А. Прийоми промислових територій великих міст URL: https://crust.ust.edu.ua/server/api/core/bitstreams/a8f0bf7e-cb15-4401-9495-4ad836053449/content#page=76

4. Іщенко М. І., Ковальський В. П. Принципи ревіталізації постпромислових територій // Матеріали LIII науково-технічної конференції підрозділів ВНТУ, Вінниця, 20-22 березня 2024 р. Електрон. текст. дані. 2024. URI: https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-fbtegp/all-fbtegp-2024/paper/view/20678.

5. Абрамович В. С. Дослідження території Вінниці на наявність ділянок, придатних для проведення ревіталізації [Електронний ресурс] / В. С. Абрамович, М. О. Постолатій, В. П. Ковальський // Матеріали XLIX науково-технічної конференції підрозділів ВНТУ, Вінниця, 27-28 квітня 2020 р. – Електрон. текст. дані. – 2020. – Режим доступу: https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-fbtegp/all-fbtegp-2020/paper/view/9565.

6. А. С. Субін-Кожевнікова А. С. Голосенко Д. А. Білоус Проблеми адаптації промислових будівель під нові функції URL: https://ir.lib.vntu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/3ade702e-b641-4248-9b24-2f1b3670c7ab/content

7. Ковальський В. П. Вплив ревіталізації на розвиток міста [Електронний ресурс] / В. П. Ковальський, Д. Г. Рапава // Матеріали XLVII науково-технічної конференції підрозділів ВНТУ, Вінниця, 21-23 березня 2018 р. - Електрон. текст. дані. - 2018. - Режим доступу : https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-fbtegp/all-fbtegp-2018/paper/view/5047

8. О. В. Дмитрів В. П. Ковальський А. В. Бондар Ревіталізація промислових об'єктів у центральній частині міста на прикладі ресторану «Neon» URL: https://ir.lib.vntu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/3c195cbe-6087-457c-aba1-5c10eb1dbbab/content

Ковальський Віктор Павлович — канд. техн. наук, доцент кафедри міського будівництва та архітектури, Вінницький національний технічний університет, email: kovalskiy@vntu.edul.ua
Слободянюк В. А. – студентка групи 1Б-25б, Факультет будівництва, цивільної та екологічної інженерії, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: slobodanuk.viktoria.07@gmail.com

Kovalskyi Viktor P. — Ph.D. in Engineering, Associate Professor in the Department of Urban Construction and Architecture, Vinnytsia National Technical University., email: kovalskiy@vntu.edul.ua
V. A. Slobodyanyuk – student in Group 1B-25b, Faculty of Construction, Civil, and Environmental Engineering, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: slobodanuk.viktoria.07@gmail.com